

Bäst i Sverige

Livet är inte lätt för tioårige Marcello. Han är fantasifull och charmig men mobbas i skolan. Han är sämst i fotbollslaget vilket han försöker dölja för sin fotbollstokige italienske pappa. Marcello drömmer om att vara bäst på något. Allt förändras när en ny tjej, Fatima börjar i klassen. Fatima är tuff, självsäker och en hejare på fotboll – även om hon inte har det så lätt med sin libanesiska familj. *Bäst i Sverige* är en skruvad komedi som blandar dröm och verklighet och som handlar om vänskapens kraft.

Rekommenderad från åk 3

En filmhandledning av
ANNA HEDELIUS

Marcello och hans fotbollstokige italienska pappa. I rollerna Ariel Petsonk och Michael Nyqvist.

Filmens handling

Marcello Mancini är tio år och en ganska ensam liten kille. I skolan har han inga kompisar. Hemma är han visserligen omgiven av sin svensk-italienska familj, men det är egentligen bara lillasyster Sofia som lyssnar på honom på riktigt. Pappa Giuseppe vill att sonen ska bli en duktig fotbollsspelare, men Marcello saknar helt talang på området. Mamma Gunilla är med i katolska kyrkan och har placerat sonen i gosskören. Marcello hatar det och sjunger falskt med flit. Marcellos pappa är takläggare och tidigt i filmen ser vi honom stå och kissa under det att han frågar sin son om hur det går i fotbollen. Senare vid matbordet berättar han om sitt arbete uppe på hustaken.

Marcello lever i en värld av drömmar och fantasier. Han vill så gärna vara bäst på någonting. I en drömfantasi vinner han kiss-VM med den längsta strålen, men blir strax hånad och jagad av sina klasskamrater med gängledaren Oskar i spetsen. Han vaknar upp ur drömmen med ett strygrepp runt halsen och repliken: "Jag är världens värdelösaste människa".

En Jesusfigur i kyrkan blir hans förtrogne. Figuren börjar plötsligt tala till Marcello, som passar på att be Jesus om en kompis. Han tycks bli bönhörd relativt omgående. En ny

tjej, Fatima, flyttar till området där Marcello bor och det visar sig att hon ska gå i hans klass. Mitt i kvällsmaten får han en snilleblixt, han vet vad han vill bli, flygare. Nu gäller det att övervinna höjdrädslan.

Fatima och Marcello blir kompisar, men deras vänskap hotas på flera sätt. Fatimas äldre bröder är starkt knutna till hemlandet Libanon och de förbjuder henne att träffa Marcello. Dessutom muckar Oskar och hans kompisar gräl med både Fatima och Marcello. I Fatimas fall retar de henne för hennes utländska ursprung. När Marcello försvarar henne utmanar Oskar honom på boxningsduell.

Inför matchen tillverkar Marcello ett svart bälte och sätter på sig en karatedräkt för att vinna lite självkänsla. Men Oskar vinner snabbt på knockout. Fatima hittar Marcello blodig i källaren. De båda skolkar från skolan och spelar fotboll. Fatima är jätteduktig och drömmer om att bli en ny Marcus Allbäck. Hon drar med sig Marcello upp på höghustaket och han är tvungen att erkänna sin höjdrädsla för henne.

För att övervinna sin höjdskräck återvänder Marcello till taket vid ett senare tillfälle. Där träffar han Oskar som ska flyga modellplan. Oskar

berättar att han ska köpa en hanggライダー så fort han har fått ihop de 900 kronor som fattas.

Pappa Giuseppe får reda på att Marcello har skolkat. Marcello å andra sidan har upptäckt att pappan inte alls arbetar som takläggare, utan som städare. Pappan ber Marcello att inte berätta om den "vita lögnen" för mamma Gunilla.

Marcello syr fast namnet ALLBÄCK på sin fotbollströja och stoppar den i Fatimas brevlåda, men hennes bröder river sönder tröjan. Fatima söker upp Marcello i kyrkan när familjen Mancini är där för att bikta sig. Hon smyger in i biktstolen och berättar för Marcello att hon tycker om honom och tänker trotsa sina bröders förbud. Marcello följer med Fatima hem. De klär ut sig i libanesiska kvinnokläder, dansar och skuttar. Fatima berättar att hennes mamma dog av en raketbomb. Marcello flyr hastigt fältet då Fatimas bröder kommer hem.

Än värre blir det då Fatimas bröder råkar köra över Oskars modellplan med pappans rullstol. De kommer i gräl med varandra och det vill sig inte bättre än att även Oskars luftpistol går sönder i fajten. Oskar hotar att göra Fatimas pappa illa om hon inte fixar fram 900 kronor till honom

som ersättning för de trasiga sakerna.

Marcello griper åter in. Han frågar sin vän Jesus om hjälp med pengarna. Han blir bönhörd – det rasar senare ner enkronor från ett håll i taket i hans rum. Han lämnar över dem till Oskar.

Marcello och Fatima ingår en överenskommelse om att försöka uppfylla sina drömmar. Fatima ska våga spela med pojklaget i fotboll. Marcello ska våga flyga. De går till sportbutiken och ordnar så att Oskars nyinköpta hangglider blir hemkörd till Marcello i stället för till Oskar. Hangglidern monterar de uppe på höghustaket. I en mardröm genomför Marcello luftfärden men drömmen slutar med hans egen begravning.

Inför matchen med pojklaget får Fatima en ny Allback-tröja av Marcello. Till en början spelar hon jättedåligt, men då Marcello peppar henne springer hon in på planen och gör mål. Fatimas bröder kommer för att stoppa hennes fotbollsspelande, men då tränaren berättar att hon är bäst på plan blir de tysta.

Dagen för flygäventyret är inne och Marcello tvekar i det längsta, övertygad som han är om att han ska dö, men då Oskar är honom på spåren upp på taket återstår som enda utväg att flyga.

Och han lyckas – han flyger! Fatima ser honom från sitt fönster, Sofia, mamma Gunilla och pappa Giuseppe ser honom hemifrån sin balkong. Alla nere på gatan tittar. Oskar och hans kompisar står på taket och glör. Alla är stolta och glada över att vara Marcellos vän. Och Marcello är lycklig över att ha övervunnit sin rädsla.

Att vara någon

Marcello har dåligt självförtroende. Han vaknar ur drömmarna med repliken ”Jag är världens värdelösaste människa” och talar om för sin antagonist Oskar att han också skulle spöa upp en kille som sig själv om han hade någon sådan i klassen.

Innan Fatima kommer in i bilden finns det få människor i Marcellos liv som ser honom för den han är. Inte pappan, som vill göra Marcello till en fotbollskille, inte mamman, som vill få honom till en skönsjungande korgosse. Undantaget är lillasyster Sofia, som kramar och gosar med sin bror, men hon är så liten så hennes ord är en klen tröst i de stora sammanhangen.

Med denna brist på bekräftelse är det inte konstigt att Marcello har låga tankar om sin förmåga. Han känner sig liten och rädd – rädd för höjder, rädd för grabbarna i klassen, dålig på att spela fotboll. Det som ändrar på detta faktum får tillskrivas två viktiga möten – det

med klasskompisen Fatima och det med Jesus.

Det sistnämnda får vi förstås ta för den upphöjda fantasi det är. Marcello söker ett stöd i livet, en röst som kan vägleda honom och möter detta för första gången då han står knäböjd i kapellet. Det går naturligtvis att fundera över om Marcello blir kristen i och med denna händelse. Svaret kan vara ”kanske” men lika gärna ”kanske inte”. Låt oss därför bara säga att han grubblar över sin situation och i sig själv hittar svaren på hur han ska börja må bättre inombords samt övervinna sitt dåliga självförtroende. Detta går att göra både med och utan religiösa förtecken.

Marcellos nyvunna tro på sig själv gör att han vågar närma sig den nya tjejen i klassen – Fatima. Hon bryr sig inte om att han inte kan spela fotboll eller att han är rädd för höjder. Hon tycker helt enkelt att han är en söt och rolig kille som det är kul att umgås med. Självt är hon stark och modig på de flesta områden. Men också hon behöver en puff för att våga spela fotboll med pojklaget och för att våga träffa Marcello trots sina bröders förbud. Den puffen får hon av Marcello. Tillsammans är vi starka är möjligen en sliten kliché men inte desto mindre sann.

I filmens slutscen kastar sig Marcello bokstavligen ut i det okända. Han vågar ta steget, vågar övervinna sin djupa rädsla för höjder. Därmed vinner han sina föräldrars uppskattning. Scenen är naturligtvis tillspetsad och överdriven. Ingen ska behöva utsätta sig för sådana extrema risker för att bli omtyckt och uppskattad. Men om vi väljer att se händelsen symboliskt kan vi göra en annan tolkning. Marcello bemästrar sitt dåliga självförtroende och börjar tycka om sig själv. Då blir det enkelt också för andra att tycka om honom.

Det är inte bara Marcello som känner sig osäker. Tuffe Oskar må vara stor och häftig på utsidan, men är i själva verket en ganska liten pojke. Vi får veta att hans pappa är död. Oskar har dessutom ganska svaga kunskaper i skolan. Förmodligen har även han innerst inne en vacklande självbild. För att kompensera detta ger han sig på Marcello, eftersom han då i alla fall på något område kan få känna sig stor och stark.

★ Marcello har dåligt självförtroende. Han känner sig värdelös, men hur uppfattar vi i publiken honom? Tycker vi att han är värdelös eller tycker vi att han är en charmig liten kille? Diskutera vilken skillnad det kan ligga i hur man upplever sig själv och hur man blir sedd av andra.

★ Diskutera varför Oskar och hans kompisar väljer att ge sig på just Marcello. Vad har gjort Oskar så tuff och stöddig?

★ Hur ser Fatimas situation ut, vad vill hon få ut av livet och på vilket sätt står det i konflikt med familjens idéer om hur en muslimsk flicka ska föra sig?

Bristen på vuxet stöd

I *Bäst i Sverige* figurerar ett antal vuxna, men ingen av dem är någon riktigt bra förebild. Marcellos lärare går ut och röker på lektionen istället för att hjälpa sina elever. Marcellos pappa och mamma försöker halvhjärtat ta reda på varför Marcello inte har några kompisar. Mamma Gunilla vänder sig till den katolska prästen, men nöjer sig med ett kort svar att det inte är något fel på sonen. Ett par gånger frågar hon också Marcello direkt hur han mår. Detta är på morgonen när sonen har vaknat efter att ha talat i sömnen. Men eftersom Marcello inte ger några raka svar bryr hon sig inte om att gå vidare med sina frågor.

Det tycks irritera föräldrarna att Marcello inte passar in i deras mall på hur ett barn skall uppföra sig. Problemet är också att de båda har helt olika förväntningar på sonen. Ingen frågar dock Marcello vad han själv vill.

Det är tydligt att Marcello inte litar på att hans föräldrar ställer upp för honom. Efter drömmen om att Oskar och kompisarna spöar upp Marcello med pappa Giuseppe som vittne, frågar han sin far vad han skulle göra om någon var dum mot honom. ”Slå ihjäl dem eller nåt”, säger pappa från djupet av sin morgontidning för att strax därpå mana Marcello att ta på sig sin ÖIS-fotbollströja. Föga anar han hur mycket Marcello blir retad för tröjan och hur mycket han hatar fotboll.

★ Vad gör Marcellos föräldrar för fel? Ge exempel på hur de på ett bättre sätt skulle ha kunnat agera i några av filmens situationer, till exempel när Marcello säger att det är han som sjunger falskt, när Marcello frågar sin pappa vad han skulle göra om någon var dum mot honom, när pappan upptäcker att Marcello är usel på att spela fotboll och får reda på att Marcello har skolkat.

Invandrare eller medmänniska?

Namnet Marcello Mancini låter ju inte särskilt svenskt, men i själva verket får nog familjen Mancini sägas vara som vilken svensk familj som helst. Visserligen är pappa Giuseppe född i Italien, men han kom till Sverige som bebis. Mamma Gunilla har arbetat som italiensk aupair.

Kompisar i vått och torrt, Fatima & Marcello, i rollerna Zamand Hägg och Ariel Petsonk.

Familjen är med i katolska kyrkan, de steker falukorven i olivolja och dricker rödvin till middagen. Gunilla och Giuseppe bråkar om huruvida de ska ha en bild på påven eller på fotbollspelaren Maradona (som spelade i italienska Napoli) på köksväggen, men till slut enas de om bägge. Deras italienska arv märks som små pikanta detaljer i vardagslivet, men i övrigt är de helt integrerade i det svenska samhället.

Med Fatimas familj är det annorlunda. De kommer från Libanon och i hemmet hänger en bild av Yassir Arafat på väggen. Pappan är sjuklig så Fatimas båda bröder styr och bestämmer i familjen. De har svårt för sin systers vilja att integreras i det svenska samhället. De vill, som de säger, "skydda" henne. Hon får inte spela fotboll och inte träffa Marcello. Själva talar bröderna helst arabiska med varandra. De tar föga till sig av den svenska kulturen och tycks inte ha några svenska vänner. Favoritsysselsättningen för dessa båda tonåriga bröder är lustigt nog att titta på Bolibompa på tv – ett program för småbarn.

Fatima bryr sig inte om Yassir Arafat. Hon tror att tavlan på väggen föreställer någon skådespelare pappan beundrar,

eller kanske någon släkting. Hon talar svenska helt utan brytning och känner sig på det hela taget lika svensk som sina klasskamrater. När läraren presenterar Fatima för klassen nämner han att hon kommer från Libanon, men också att hon bott i Örebro. Samtidigt bär Fatima på upplevelser och minnen som de andra i klassen knappt kan föreställa sig. Hennes mamma har dödats av en raketbomb, vilket naturligtvis präglar hennes liv. Och vissa saker från sin kultur har hon tagit till sig – exempelvis de vackra kläderna, musiken och dansen.

Trots sin perfekta svenska och att hon är som vilken tjej som helst retas Fatima av Oskar för sitt ursprung. Barn från andra länder brukar snabbt smälta in i det nya samhället. Ju yngre de är när de kommer till det nya landet ju mindre betyder ofta det gamla hemlandet för dem. Ändå finns det en tendens att bunta samman alla människor som är födda i ett annat land och kalla dem "invandrare", trots att dessa människor är olika individer med skilda ursprung. Det finns de som glömmet bort att söka efter människan bakom det exotiska skalet.

★ Diskutera vad eleverna tänker när de hör ordet invandrare. Varifrån kommer den typiske invandraren? Har de tänkt på att även en person från Norge är invandrare i Sverige? Vad karakteriserar en invandrare – är det brytningen, utseendet eller något annat? Spelar folks ursprung någon roll för hur vi ser på dem?

★ I början av 2000-talet inträffade en rad fruktansvärda händelser i Sverige i utlandsfödda familjer, där föräldrarna inte accepterar sina döttrars vilja att själva styra över sina liv. Ett uppmärksammat fall är mordet på den kurdiska flickan Fadime Sahindal. Hon blev i januari 2002 mördad därför att fadern inte kunde acceptera hennes levnads-sätt. I filmen är det Fatimas bröder som vill hålla ordning på sin syster för att de, som de säger, "är rädda om henne". Diskutera vad denna omsorg kan få för konsekvenser. Hur behandlar Marcello sin syster om vi jämför med hur Fatima behandlas av sina bröder? Var går gränsen för när man inkräktar på individens frihet?

Den vita lögnen

Pappa Giuseppe påstår att anledningen

Marcello & Fatima blir snabbt vänner och ger varandra stöd.

till att han har fört sin familj bakom ljuset när det gäller jobbet är för att mamma Gunilla inte ska bli ledsen. En sådan lögn är berättigad anser han. I själva verket ljuger han nog för att han skäms över att han har jobb som städare och inte som arbetsledare på ett hustak. I hans ögon är ständandet ett lågstatus- och säkert även kvinnoyrke.

I Marcellos fall finns det mycket han inte talar om för sina föräldrar. Han undviker sanningen, undviker att tala om att hans klasskompisar mobbar honom och att han inte alls är något vidare på fotboll. Han höftar någon gång också till sanningen genom att säga att han har gjort mål i skolmatchen, fast han inte alls har det. Han tycker att det blir enklast så, därför att pappan kanske skulle bli både besviken och arg om han fick reda på hur det verkligen låg till.

Samma sak gäller skolkandet. Vid en direkt fråga från pappan ljuger Marcello och säger att han inte alls har skolkat. Den här lögnen är förstås enkel att avslöja, eftersom pappan från säker källa (läraren) har fått reda på att han och Fatima faktiskt har varit borta från skolan under en dag.

★ Gör pappa Giuseppe rätt som ljuger för sin familj om sitt jobb? Hur tolkar ni scenen när pappan och sonen (och senare lillasystern) tummar på att hålla lögnen hemlig för mamman, hur mycket förstår hon? Vad händer om pappan i stället vågar vara ärlig? Går det inte på det sättet att bearbeta problemen tillsammans?

I fantasins värld

Fatima vänder ryggen åt Marcellos hjälpsamma utsträckta hand då hon

blir retad av Oskar. Detta får Marcello att känna sig liten och ointetgjord. Hur blir vi som filmpublik varse hans känslor? Jo, genom att det i filmen hastigt och lustigt börjar regna från en klarblå himmel. Marcello filmas dessutom ovanifrån för att det extra tydligt ska framgå hur liten och obehaglig han känner sig.

Fatima och Marcello monterar Oskars hangglider uppe på höghustaket. Marcello är rädd, han har döds-skräck. Detta förstår vi eftersom scenen följs av en fantiserad begravningsscen, där Marcello är den döde.

Ovanstående är två exempel på fantasiscener i *Bäst i Sverige*. Filmen utmanar gång på gång de gängse uppfattningarna om vad som är realistiskt. En Jesusikon börjar till exempel plötsligt tala, Marcello flyger helikopter, han vinner kiss-VM och Fatimas rum börjar skaka då han får höra talas om mamman som dog av en raketbomb. Marcello är full av fantasier och drömmar.

I stället för att redovisa händelser exakt utifrån hur de på ett realistiskt sätt skulle kunna inträffa har filmens upphovsmän valt att subjektivt gestalta olika situationer. I huvudsak är det Marcellos tankar, dagdrömmar och associationer som blir visualiserade för biopubliken. Det är hans inre verklighet vi får ta del av.

★ Filmen rymmer många scener som blandar fantasi och verklighet och där vi i publiken är osäkra på vad som gäller. Exempelvis scenen där Marcello flirtar med Fatima och sen vaknar och kramar sig själv. Eller inledningen där Marcello hänger upp och ner – är det maskinisten som laddat filmen fel i projektorn? Kanske kan en diskussion i klassen kring vad

der är som gör att vi förstår om det är dröm eller verklighet leda fram till en ökad förståelse för filmens uttrycksmedel – samt för vad som skapar humor och komik.

★ Diskutera filmens förhöjda scener – Marcellos begravning, scenen då hela Fatimas rum börjar skaka när Marcello föreställer sig raketbomben, samtalen med Jesus. Försök sätta ord på vad de olika fantasierna och drömmarna representerar för känslotillstånd hos Marcello. Är filmen mindre eller rentav mer sann för att den på detta sätt leker med verklighetsbegreppet?

Bäst i Sverige är ett bra exempel på hur mycket barns vuxenblivande sker vid sidan av den vardagliga lunken i skolan, vare sig det är på raster eller på fritiden. Det är där och då som ofta de stora, viktiga händelserna och mötena äger rum. Det kan gälla möten med det motsatta könet eller konflikter kring frågor och ställningstaganden som är centrala i livet just då.

★ Diskutera gärna hur skolan fångar upp de mjuka frågorna i livet. Hur vi interagerar med varandra, kort sagt hur vi lär oss att bli människor.

PRODUKTIONSUPPGIFTER

Sverige 2002

Manus: Peter Birro

Regi & klippning: Ulf Malmros

Foto: Mats Olofson, FSF

Musik: Johan Söderqvist, A Camp, The Plan mfl

I ROLLERNA

Marcello – Ariel Petsonk

Fatima – Zamand Hägg

Pappan – Michael Nyqvist

Mamman – Anna Pettersson

Sofia – Vilma Rogsten-Zammel

Oskar – Joel Ander

Läraren – Ralph Carlsson

Jesus – Pontus Stenshäll

TEKNISKA UPPGIFTER

Speltid: 95 minuter

Format: Vdifilm

Ljud: DTS/SRD

Censur: Från 7 år

Svensk premiär: 30 augusti 2002

DISTRIBUTION

SandrewMetronome, Box 5612, 114 86 Stockholm Tel: 08-762 17 00, fax 08-10 38 50 www.sandrewmetronome.se